

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо застосування окремих положень Виборчого кодексу України стосовно забезпечення здійснення охорони приміщень виборчих комісій органами Національної поліції України під час місцевих виборів

Це Роз'яснення спрямоване на забезпечення однакового застосування окремих положень Виборчого кодексу України (далі – Кодекс) щодо забезпечення здійснення охорони приміщень виборчих комісій органами Національної поліції України під час місцевих виборів, а також сприяння виборчим комісіям у реалізації їх повноважень.

1. За змістом статті 24 Кодексу органи виконавчої влади, зокрема правоохоронні органи України (прокуратура, Національна поліція України, Служба безпеки України), організують свою роботу під час виборчого процесу, в тому числі у вихідні дні та в день голосування, таким чином, щоб, зокрема, забезпечити охорону приміщень виборчих комісій, а також охорону виборчих бюлетенів та іншої виборчої документації.

Відповідно до положень статей 61, 211 Кодексу місцеві органи виконавчої влади, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи в межах своїх повноважень зобов'язані сприяти виборчим комісіям у реалізації їхніх повноважень, зокрема забезпечувати охорону виборчих бюлетенів та іншої виборчої документації.

При цьому абзацом п'ятим частини першої статті 61 книги першої "Загальна частина" Кодексу встановлено, що органи Національної поліції України зобов'язані не пізніше як за вісім днів до дня виборів забезпечити цілодобову охорону приміщень виборчих комісій, а також у разі необхідності, за зверненням Центральної виборчої комісії, – органів ведення Державного реєстру виборців.

Натомість абзацом восьмим частини першої статті 211 Кодексу, яка регулює питання матеріально-технічного забезпечення підготовки і проведення місцевих виборів, визначено, що органи Національної поліції України зобов'язані за зверненням територіальної виборчої комісії забезпечити цілодобову охорону приміщення відповідної виборчої комісії, а також у разі необхідності, за зверненням Центральної виборчої комісії, – органів ведення Державного реєстру виборців (регіональних, територіальних представництв Центральної виборчої комісії).

Отже, виходячи із системного аналізу вказаних положень статей 61 та 211 Кодексу, під час організації підготовки та проведення місцевих виборів забезпеченню не пізніше як за вісім днів до дня виборів органами Національної поліції України цілодобової охорони приміщень виборчих комісій має передувати відповідне звернення таких виборчих комісій.

2. Водночас Кодекс містить низку спеціальних положень, які визначають випадки обов'язкового залучення поліцейських до здійснення охорони приміщень виборчих комісій та реалізації окремих виборчих процедур, строки яких чітко регламентовані Кодексом.

Так, статтею 242 Кодексу встановлено порядок виготовлення виборчих бюлетенів та їх передачі виборчим комісіям, а саме:

1) територіальна виборча комісія, яка встановлює результати відповідних місцевих виборів, отримує виготовлені виборчі бюлетені від підприємства-виготовлювача:

– виборча комісія Автономної Республіки Крим, обласна, міська (міст з районним поділом) виборча комісія – не пізніше як за дев'ять днів до дня голосування;

– районна, міська (міст без районного поділу), районна в місті (у містах, в яких утворені районні у місті ради) виборча комісія – не пізніше як за шість днів до дня голосування;

– сільська, селищна виборча комісія – не пізніше як за чотири дні до дня голосування (частина перша статті 242 Кодексу);

2) територіальні виборчі комісії, які встановлюють результати місцевих виборів, після отримання виборчих бюлетенів від підприємства-виготовлювача передають їх територіальним виборчим комісіям, які встановлюють підсумки відповідних місцевих виборів, у такі строки:

– виборча комісія Автономної Республіки Крим, обласна виборча комісія передає виборчі бюлетені з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради відповідним сільським, селищним, міським виборчим комісіям – не пізніше як за шість днів до дня голосування;

– районна виборча комісія передає виборчі бюлетені з виборів депутатів районної ради відповідним сільським, селищним, міським виборчим комісіям – не пізніше як за чотири дні до дня голосування;

– міська (міста з районним поділом) виборча комісія передає виборчі бюлетені з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської ради, міського голови відповідним районним у місті виборчим комісіям – не пізніше як за чотири дні до дня голосування (частина четверта статті 242 Кодексу);

3) міська у містах без районного поділу, районна в місті, сільська, селищна виборча комісія не раніше як за три дні до дня голосування на своєму засіданні передає відповідним дільничним виборчим комісіям виборчі бюлетені з кожних місцевих виборів:

– міська (міста без районного поділу), районна в місті виборча комісія передає виборчі бюлетені з відповідних виборів міського голови, депутатів міської ради, депутатів районної в місті ради (у містах, де утворені районні в місті ради), депутатів районної ради, депутатів Верховної Ради Автономної

Республіки Крим або обласної ради у відповідному виборчому окрузі (крім міст Києва та Севастополя);

– сільська, селищна виборча комісія передає виборчі бюлетені з відповідних виборів сільського, селищного голови та депутатів сільської, селищної ради, депутатів районної ради, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим або відповідної обласної у відповідному виборчому окрузі ради (частина п'ята статті 242 Кодексу).

Частиною сьомою статті 242 Кодексу передбачено, що виборча комісія Автономної Республіки Крим, обласна, районна, міська, районна в місті, селищна, сільська виборча комісія передає відповідним виборчим комісіям усі виборчі бюлетені, виготовлені для відповідного виборчого округу. У разі неможливості передачі виборчих бюлетенів до відповідної територіальної виборчої комісії виборчі бюлетені вважаються невикористаними та погашаються відповідною територіальною виборчою комісією шляхом передачі їх для знищення до підприємства-виготовлювача. У разі неможливості передачі виборчих бюлетенів від територіальної виборчої комісії до дільничної виборчої комісії відповідні виборчі бюлетені вважаються невикористаними та погашаються територіальною виборчою комісією після закінчення голосування.

При цьому частиною дев'ятою статті 242 Кодексу встановлено, що члени територіальної, дільничної виборчої комісії забезпечують збереження виборчих бюлетенів під час їх транспортування до приміщення відповідної територіальної, дільничної виборчої комісії у супроводі поліцейських, а в разі необхідності, за зверненням територіальної виборчої комісії, – співробітників Служби безпеки України, на яких покладається обов'язок охорони виборчих бюлетенів.

У свою чергу відповідно до частини дванадцятої статті 242 Кодексу територіальна, дільнична виборча комісія забезпечує збереження та охорону отриманих виборчих бюлетенів. Виборчі бюлетені зберігаються у приміщенні виборчої комісії в закритому сейфі (металевій шафі чи окремій кімнаті), який (яка) опечатується стрічкою з проставленням на ній підписів усіх присутніх на засіданні комісії та печатки комісії. Сейф (металева шафа чи окрема кімната) постійно (до передачі бюлетенів дільничним виборчим комісіям або до дня голосування) перебуває під охороною поліцейських, а в разі необхідності, за зверненням територіальної виборчої комісії, – співробітників Служби безпеки України.

Беручи до уваги системний аналіз положень Кодексу, зважаючи на норми статті 242 Кодексу, до дня голосування на місцевих виборах співробітниками органів Національної поліції України обов'язково здійснюється охорона приміщень:

1) територіальних виборчих комісій – з моменту отримання вказаними виборчими комісіями виборчих бюлетенів та до передачі усіх виборчих бюлетенів відповідним територіальним або дільничним виборчим комісіям, а

в разі неможливості такої передачі – до їх погашення у встановленому Кодексом порядку;

2) дільничних виборчих комісій – з моменту отримання виборчих бюлетенів від відповідної територіальної виборчої комісії до дня голосування на місцевих виборах.

3. Частинами першою, третьою статті 14 Кодексу встановлено, що вибори в Україні є вільними. Громадянам України забезпечуються умови для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення при голосуванні. Застосування насильства, погроз, обману, підкупу чи будь-яких інших дій, що перешкоджають вільному формуванню та вільному виявленню волі виборця, забороняється.

Відповідно до статті 2 Закону України "Про Національну поліцію" завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності.

Поліція відповідно до покладених на неї завдань, зокрема, здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень, виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення, вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень, припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення, вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення, здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події (пункти 1 – 5 частини першої статті 23 указанного Закону).

Враховуючи викладене, Комісія звертає увагу територіальних виборчих комісій, що відповідно до абзацу восьмого частини першої статті 211 Кодексу та в межах повноважень, визначених Законом України "Про Національну поліцію", органи Національної поліції України зобов'язані забезпечити цілодобову охорону приміщення територіальної виборчої комісії за її зверненням.